

ROĐENJE SARE, KĆERI SALAMONOVE

(drugo poglavlje romana u nastajanju *Vjetrogonja Babukić i njegovo doba*)

Sat s kazaljka, kičasta imitacija uličnih art deco časovnika iz vremena pred Drugi svjetski rat, postavljen iznad displeja s redom letenja, u zračnoj luci u Bostonu, pokazuje 6 sati i 27 minuta.

Babukić punih usta kleči na novom broju *New York Review of Books*, i raširenim se rukama oslanja o plastificirane zidove zahodske kabine. Pred njim je Nicu Sebastian Gruescu, prvak bukureštanskoga baleta, koji je sinoć zakasnio na let za San Francisco. Noć je Nicu proveo na klupama bostonskog aerodroma, i ovog se trenutka, zapravo, ne može sjetiti okolnosti koje su ga dovele u ovaj za njega, ipak, neobičan položaj. Duboko diše, i povremenu prstima prođe kroz kosu toga nepoznatog čovjeka, našeg Babukića, ali koliko god mu to činilo ugodu i kako god osjećao nezadrživu želju da ga snažno zgrabi za vlasi, pribije ga uza se i slije se u jedno s njegovom, za rajske užitke stvorenom prisposodobom, pristojnost ga priječi da to učini, ili ga priječi neki njegov duboki, odgojem usađeni potkarpatski sram, pa samo prstima pleše oko neznančeve glave, jagodicama mu plaho dodiruje auru, kao da je aura tiganj, užaren na plinskome štednjaku.

Iz automata, negdje u kutu prostorije, tamo gdje će već sljedećega tjedna postaviti sigurnosnu kameru, svakih nekoliko minuta u kapljičastom mlazu izbija neki snažan cvjetni miris, koji se zatim širi zahodskim kabinama, i onda Nicu, da odgodi vrhunac i ne osramoti se pred neznancem, nastoji smetnuti s uma ugodu, i zamišlja kakav to cvijet miriši, i gdje raste.

A Babukić, dolje, nastavlja po svom, u pravilnom, smrtonosnom ritmu, i razmišlja kako će u jednom trenutku, nakon što tijelo pred njim zahvati predsmrtni, spazmatični trzaj, skončati stotine hiljada, ili cijeli milijun mogućih egzistencija, koje će se, nakon prolaska kroz Babukićev probavni sustav, pretvoriti u govno.

Takvoga masovnog trenutačnog stradanja skoro da i nije bilo u ljudskoj povijesti. Možda neki zemljotres u Kini, kuga ili sukob orijentalnih vojskovođa, ali ni tada se nije događalo da u istom trenutku nestanu toliki životi. Možda atomska bomba, neka od više megatona...

Tako se rasipa, troši i runi vječnost, pomislio je, dok je i dalje, raširenih ruku, održavao ravnotežu, i pokretao glavu i gornji dio tijela naprijed, natrag, naprijed natrag...

Miris lavande – jer ono što izbija iz kuta miris je sintetizirane provansalske lavande – miješao se u Babukićevim nosnicama s tmurnim i reskim mirisom urina, u kojemu je on zamišljao život i svakodnevicu rumunjskoga baletana, njegove navike, želje i tajne.

I tako su, još neko vrijeme, možda i cijelih deset minuta, ova dvojica fantazirala o nečemu o čemu nisu ništa znali: Nicu Sebastian Gruescu je zamišljao cvijet, kojemu nije znao imena ni staništa, a Babukić je zamišljao Nicuov život, savršeno nepoznat i nezamisliv.

Ovoga 11. septembra 2001, malo poslije pola sedam ujutro po istočnoameričkome vremenu, njih dvojica su, svaki u svojoj fantaziji, jedan drugome najudaljeniji stranci na svijetu.

Još nekoliko Babukićevih naklona, i mladi baletan više nije mogao izdržati, zgrabio ga je za kosu, pribio se uza nj i okamenio.

Da je Nicu Sebastian Gruescu preživio taj dan, tačno jedanaest godina kasnije, u jesen 2012, doputovao bi, kao već potrošen plesač, uništenih tetiva i razlabavljenih koljena, u Zagreb, na svoj posljednji, četverogodišnji angažman, i sljedećeg bi ga vikenda jedna mlada sopranistica (11. septembra 2001. tek učenica četvrtoga razreda Osnovne škole Miroslava Krleže, na zagrebačkoj Novoj Vesi) povela na trodnevni izlet na Hvar, gdje bi Nicu, negdje između Jelse i Sućurja, u zraku prepoznao isti onaj miris. Naučila bi ga da se biljka zove lavanda, i mrvio bi među prstima lavandine suhe plave cvjetice, sjećajući se, čežnjiv, nepoznatoga koji je savršeno govorio rumunjski, njegova kao baršun mekana grla i mačje hrapavog jezika.

Ali takav je slučaj, Nicu neće nadživjeti ni ovo jutro.

Babukić je iz džepa izvadio svoju fino ispeglanu maramicu.

Iz krajeva usana obrisao je neki nevidljiv, nepostojeći mladićev trag, koketno mu se nasmijeshio onim smiješkom u kojemu svaka osjetljivija duša osjeti daleki nagovještaj nadolazeće dosade, i ne zapodijeva nikakve sudbonosne razgovore.

Na lažnom art decou bilo je već 7 i 10, vrijeme je da se obojica zapute prema sigurnosnoj kontroli.

Mesnati crni policajac jedva da je i pogledao Babukićev pasoš. Vjerojatno je pomislio da tog čovjeka odnekle zna, kao da ga je već bezbroj puta vidio na ovom aerodromu, i šteta što nije bilo nikoga da mu kaže da je u pravu, jer Babukić živi na nebu i svakodnevno je na aerodromima. Ali je, kao savršeno nesumnjiva jedinka, prošao kontrolu, zavalio se u plastičnu stolicu, i gledao Rumunja. Možda zato što zna da ga posljednji put vidi, možda zato što mu se pomalo i svidjela njegova paučinasta, eterična pojava (Dajte, molim vas, je li paučinasta ili je eterična? Ne budite nervozni, čini nam se da je i jedno i drugo...), tek taj je mladić u Babukića izazvao neočekivan interes.

Crnac se najprije zagledao u rumunjsku putnu ispravu s imenom Nicua Gruescu. Činilo se kao da nikada nije vidio takav pasoš. Držao ga je kao da mu se u rukama iznenada zateklo nešto jako prljavo, što je prošlo kroz ruke desetina hiljada nepoznatih ljudi, samih neamerikanaca. Babukiću je izgledao kao mamina maza, koja bi sedamdeset i neke, u školskoj biblioteci uzela u ruke jako istrošenu *Ježevu kućicu* Branka Ćopića, i boji se da će oči isprljati čitajući je.

Policajac je ispitivao mladića, a on se znojio. Dok je odgovarao, unezgođeno je razmahivao rukama, kao labud koji se sprema poletjeti. To mahanje crncu je išlo na živce, naleglo mu na jutrošnji mamurluk, pa je Rumunja potjerao od sebe. Gurnuo mu je pasoš, nakratko sklopio oči, i baletana više nije bilo.

Pred njim je stajao i u oči ga gledao Mohammed Atta. Njegov pogled bio je pun blagosti i sjete, tako da se policajcu na čas prispavalo. Glava mu je pala na grudi, kao za duge vožnje pontiacom kroz kišnu noć, a onda mu je uz smiješak pružio pasoš, i već ga je bio zaboravio.

Našem Babukiću nije promakao ni taj susret. Smrt je u prolazu, blago, peruškom, kao da mu sklanja prašinu s vrha nosa, preletjela preko nepoznatog policajca. Šteta što čovjek obično nije svjestan ovakvih događaja, pomislio je Babukić, i bi mu žao što nije u prilici da priđe staklenoj kabini i objasni čovjeku što mu se upravo dogodilo i koga je upravo propustio. Osim što bi policajac mislio da je Babukić lud i ne bi mu se moglo objasniti tko je taj skrutišeni, sitni Arapin, tužnoga smiješka, čiji je pasoš upravo pregledao i više ga se nije sjećao, historija čovječanstva neumitna je i fatalna, i nemoguće je popraviti ono što se već dogodilo, a ono u čemu će sudjelovati Mohammed Atta već se dogodilo, ali samo za Babukića, koji je o predstojećim događajima prije nekog vremena čitao u novinama. Za sve druge u zračnoj luci u Bostonu, na letu American Airlinesa, broj 11, tek predstoje veliki događaji.

Pogledao je još jednom kroz staklo, tamo gdje su sjedili putnici koji nikada neće stići u San Francisco. Nicu Sebastian Gruescu mu je domahnuo. Činilo se kao da želi mail adresu ili broj Babukićevog telefona, ali ne zna kako bi zatražio. Hoće li se dignuti i krenuti prema njemu?

Babukić je naglo spustio pogled, namrštio se i zagledao u plan New Yorka, rastvoren na koljenima. U ustima je ponovo osjetio okus mladog Rumunja. Štirka za posteljinu, svježa jezgra tek ubranog oraha i ljubičica: takvog je okusa bio Nicu.

Mljacnuo je dvaput i zaboravio ga.

Let za New York bio je, da tako kažemo, turbulentan. Ne, nije se boeing 767 sudario s oblacima, nije propadao i tresao se, nije kapetan Lazar Kobilović grubo upravljao zrakoplovom, ne, pilotirao je nježno, s osjećajem za mjeru, ritmično kao da plovi niz violinski koncert Petra Iljiča Čajkovskog, ali se iza njegovih leđa zbivala drama, historijski manje važna, ali svakako neobičnija od drame na letu broj 11, koja je okončana tačno u osam sati, četrdeset šest minuta i četrdeset sekundi, kada se Mohammed Atta avionom zabio u sjeverni toranj World Trade Centera, ubivši sebe, posadu i osamdesetoro putnika, od kojih smo stigli upoznati samo nesretnoga baletana Nicua Sebastiana Gruescu.

Upravo u tom trenutku – Babukić je pogledao na sat, i bilo je 08 sati 46 minuta i 43 sekunde – čuo se ženski krik iz prednjeg dijela aviona, obično namijenjenog takozvanoj poslovnoj klasi. Stjuardese su upravo posluživale hranu i piće, pa je ona bliža kabini (ime joj je Susanne Bald Fischer, rođena je Celovčanka, ali je kao djevojčica s roditeljima iselila u Oregon) lagano, korak za korakom, da putnici ne osjete paniku, krenula prema izvoru krika. Razmaknula je zavjesu, a zatim je opet za sobom namaknula (tako je to: iz ekonomske klase se obično čini da u poslovnoj klasi lete goli bogataši, pa ih valja zastorima sakrivati). Uskoro se čuo onaj isti ženski glas, koji je počeo izgovarati sve same besmislice.

Putnici su se oko Babukića zgledali, pa se blesavo osmjehivali, a onima koji se, čuda li, i dalje panično plaše letenja, priča iz poslovne klase je samo pojačavala strah. Uostalom, nije nimalo ugodno letjeti s luđacima, a žena čiji su glas čuli, dok su pokušavali zamisliti, ili se iz čekaonice sjetiti, kako izgleda, očito je bila skroz luda.

Dugo je, možda i cijelih pola sata leta, trebalo proći prije nego što su putnici u ekonomskoj klasi shvatili o čemu ta žena govori i što joj se dogodilo. Ili što tvrdi da joj se dogodilo, jer u njezinu priču nitko nije mogao povjerovati. Žena je, naime, uporno ponavljala da se njezin tromjesečni sin pretvorio u dječju lutku. Istina vrlo lijepu i skupu, ali, ipak, samo gumenu lutku, koja je čak i sličila dječaku Emmanuelu. Zapravo, lutka je izgledala kao da

ju je neki nastrani skulptor izlio po dječakovom modelu, bila je ista Emmanuel, pa je i plakala kao Emmanuel, čim bi se pokrenuo elektronski mehanizam, koji je radio na bateriju od četiri i pol volte. Zbilja savršena stvar, Susanne Bald Fischer nije u životu vidjela ljepšu lutku, i dok je nastojala smiriti izbezumljenu majku, mislila je o tome koliko li, mili Bože, može koštati takva lutka.

Žena je, međutim, bila neutješna. Prepričavala je Emmanuelov život, kako ga je u Rimu rodila, kako ga je pred polijetanje zrakoplova previla, evo tu su i pelene, pa ih je pokazivala, što je stjuardesu zgrozilo – zamislite samo čega sve ima na ovome tužnom svijetu: žena nosi pelene za gumenu lutku – pa ju je pokušala utješiti, govoreći joj da će je odvesti liječniku, čim slete u New York, na što je žena ponovo vrištala, valjda izbezumljena time što joj ne vjeruju kada kaže da je netko oteo Emanuela i podmetnuo lutku koja izgleda kao Emmanuel, i onda ju je stjuardesa ispočetka smirivala nekim sasvim besmislenim riječima, koje ništa ne znače, kao da uspavljuje tamagočija, jer zapravo nije ni znala, ta mlada Austrijanka, kojoj je ovo tek druga sezona letenja, što da kaže i kako da tješi ženu s lutkom. Možda da joj kaže kako će ih na aerodromu LaGuardia dočekati čarobnjak Merlin, koji će gumenu lutku pretvoriti u dječaka Emanuela?

I tako je, tamo iza zavjese, u Poslovnoj klasi, tekla zamorna rasprava, koja je u ljudima budila neku nelagodu i stid. Najjednostavnije bi bilo da se kaže kako se to prosječno zdravi umovi stide pred očitim djelovanjem ludila, ili neke čudne duševne bolesti koja se, vidi-te, pojačava i progredira, izaziva napade na velikim visinama, tu u oblacima.

Ali istina je drukčija: putnici su osjećali stid, jer su se pomalo već i suživjeli s onim što se događalo iza zavjese i što su samo naslućivali i zamišljali. Poželjeli su biti što dalje od nesreće koja se zbiva desetak koraka od njih, što dalje od majke koja je upravo izgubila dijete, kao što bi, recimo, željeli biti što dalje i od građanskoga rata u Sudanu ili velikog etničkog pokolja u Ruandi.

Sramio se i naš Babukić, sve dok se nije slučajno osvrnuo po zrakoplovu i dolje u dnu, kod samog repa, ugledao nešto što ga je sablaznilo.

Mlada žena, crna kao noć, držala je na rukama djetesce, koje je tiho cvililo. Uz nju je, do prozora, sjedio muž, nešto svjetlije puti, izrazito semitske fizionomije, nalik kralju Salamonu, i zaprepašteno gledao čas u nju, čas u dijete.

To dvoje ljudi Babukić je već zapazio u aerodromskoj čekaonici. I bio je siguran da tada nisu imali dijete. Ne, nije ih ni sa kim mogao pomiješati. Ona je vrlo visoka i mršava, obrijane, savršeno pravilne lubanje, izgleda kao antropološka studija ili kao san Claudea Lévi-Straussa. Kralj Salamon je Babukićeve visine, od nje, dakle, skoro za glavu niži, ali to ga ne čini slabim. Nije se izvijao i na prste uspinjao da bi svojoj družici nekako bio ravan, kao što to obično čine muževi visokih žena. Čak bi se moglo reći i da se držao malo pognuto, onako mladički vedar i siguran u sebe.

Iz gledali su kao savršen par, tamo na aerodromu u Bostonu, u ovo kasnojletnje jutro, a izgledali bi tako, kao savršen Božji izum i spoj, i na bilo kojem drugom mjestu na svijetu.

Babukić se u čekaonici bio zagledao u nju, zaboravivši da nije sama, i možda je njegov pogled ostao predugo na ženinom licu, tako da je u trenutku shvatio da ga kralj Salamon gleda, primjećuje što to on radi, ali nije ljut, nego mu se blagonaklono smiješi, kao da se odnekud znaju. Ili kao da i sam tako, u časovima dosade, zagleda tuđe žene.

Ne, krivo ste pomislili, nije se naš Babukić tada posramio!

Ali zapamtio je dobro taj par, ni sa kim ih nije mogao pomiješati, i bio je iznenađen kada je u krilu te nevjerojatno lijepe crne žene ugledao dijete. Bjelina starinskoga povoja od lanene tkanine naglašavala je tamnu put maloga, kao ugljen crnog i kmečavog stvorenja. Očito će biti na mamu, pomislio je Babukić. Ako mu je to mama i ako sve ovo nije neka velika greška.

Pogled mu se ponovo susreo sa Salamonovim, ali čovjek se sad nije smiješio. Nije mu padalo na pamet. Djelovao je zbunjeno, i činilo se da mu zbunjenost svakim trenutkom raste i pretvara se u nešto drugo, u zaprepaštenje, recimo, ili, možda, u užas čovjeka kojem se čini da polako silazi s uma. Najednom, nije to više bio onaj u sebe sigurni, staloženi kralj Salamon. Pretvorio se u sitnoga, treperavog čovječuljka, vjerojatnog posjednika najlošijeg pasoša u avionu, Kopta, Etiopljanina, Jermena, sirotinju neku s ruba civilizacije, kojoj više ne pomaže ni skupo odijelo, košulja i kravata, nego ga još čine krijumčarem koji bi da s kraja na kraj neba prokrijumčari cijelu jednu narodnu prošlost i povijest, ispunjenu genocidima i pomorima za koje drugi ne žele da znaju. A ona, s tim djetetom, crna kao crna noćca, bila je stoput zbunjenija od njega, ali u njezinoj zbunjenosti nije bilo ludila. Babukiću je izgledala poput mlade keruše koja se po prvi put okotila i sad ne zna što bi s mladuncem.

Ali ona uopće ne izgleda kao da je ikada rodila.

Ona ne izgleda kao da je u životu držala dijete u rukama.

Zapravo, ona nikada i nije držala dijete u rukama.

Pa što joj je to onda na krilu?

Babukić se okrenuo prema kljunu aviona. Nije ovo njegova briga, pa da ju sad mora brinuti. Uostalom, devet je sati i pet minuta, devetnaest je već minuta otkako je Muhammed Atta avionom penetrirao u sjeverni toranj, i njegov se melankolični smiješak raspisao kao jedan mali, ali božanstveni big bang, iz kojega će, činilo se Babukiću, nužno nastati neki novi svemir, i valja se pripremiti za slijetanja u New York, i za sva uzbuđenja koja će tek uslijediti. Sve je Babukić znao o tim događajima, već su mu se priče i legende o 11. septembru popele na vrh glave, pročitao je nekoliko knjiga na tu temu, naslušao se po svim svjetskim aerodromima različitih teorija zavjere, ali još mu se nije dogodilo da sleti na LaGuardiju baš u to jutro velikih događaja, 11. septembra 2001. Ipak se takve stvari događaju samo jednom, i valja se pripremiti. Osim toga, ne sjeća se je li to igdje čitao: hoće li ovaj let, možda, biti preusmjeren u neku drugu zračnu luku? Je li bilo slijetanja na LaGuardiju nakon što je napadnut World Trade Center?

Odjednom je bio ljut na sebe što nije pažljivije čitao novine od 12. septembra. A sigurno je nešto o tome pisalo i u knjigama. Rijetko kad je Babukić svjestan svoje površnosti, jer da jest, tad, valjda, ne bi ni bio površan. Ali ovog časa kao da mu se i ta misao razbistri-la u glavi, kao da je doživio važnu životnu pouku, neko unutarnje obasjanje...

Ili samo nastoji ne misliti o onima koji su mu za leđima.

Ali ni to nije moglo potrajati, jer se ponovo začulo vrištanje iz Poslovne klase.

– Ali ja nisam luda – zapomagala je nesretnica sa skupom gumenom lutkom – nemojte me uvjeravati da sam luda kad nisam!

Babukić nikada nije imao strpljenja za kriminalističke romane. U stvari, imao bi on strpljenja, samo da nisu tako loše pisani. Eto, na primjer, ta Agatha Christie. Umjesto da hekla,

stara baba je pisala. A pisala je baš onako kako bi i heklala. Babukić nije imao strpljenje za sve te loše rečenice iza kojih bi trebao stajati uzbudljiv zaplet. Preko takvih rečenica jednostavno nije mogao preći, a za komplicirane zaplete nije imao koncentracije. I onda što? Odbijao je čitati Agathu Christie, odbijao je sve te neudane žene, koje su čeznule da ih netko u mraku dobro isprepada, pa su onda pisale romane s puno nasilja i krvi, ali je zato volio filmove. Kada bi na internoj televiziji u prekooceanskom jumbo jetu emitirali avanture detektiva Poirota, Babukić je uživao i uživljavao se u priču, tako da bi najednom pričao na svih svojih četrdeset osam živih i tri mrtva jezika, a putnici bi se za njim osvrtni kao za luđakom koji nije popio tablete, ili bi u njemu vidjeli terorista, ako se letjelo nakon tog famoznog Jedanaestog septembra. Ali on nije ništa primjećivao, uživljen u istragu belgijskoga detektiva, i nije ga, uostalom kao ni inače, bilo briga što drugi misle.

Ionako se svih tih ljudi uskoro neće sjećati, ionako ih više neće sresti, jer njegovo vrijeme teče drukčije od njihovog. Zapravo, Babukić nikad i ne misli o tome kako mu vrijeme teče, i to ga razlikuje od većine ljudi. Od onih božićnih dana 1991, kada je pred jednim abortusom pobjegao iz Zagreba, letio je svijetom s jednoga aerodroma na drugi, iz jedne vremenske zone u drugu. Premda nije osjećao jet lag, u početku ga je, možda, pomalo i čudilo kako iz 2011. najednom uleti u 2001, pa u 2014, pa u 2006. ili 1995, ali se i na to navikao. Jedino na što se nikako nije mogao naviknuti bila je ljudska glupost. Ali ne ona smrtno ozbiljna, građanski situirana, krležijanska ljudska glupost, o, nikako ne takva glupost, nego obična, kokošja glupost tog dokonog svijeta, koji danas, 11. septembra 2001, leti prema New Yorku, sve listajući modne magazine, planirajući da si štrcne botox u usne ili da, kada dobiju trinaestu plaću, kupe paket aranžman za Tajland, gdje će, na romantičnoj plažici u sumrak razdjeviti kakvu ljupku sedmogodišnju Tajlandčanku, a da niti ne slute da bi negdje u ovom avionu, ili na ovom svijetu, neki melankolični Muhammed Atta mogao detonirati svoju melankoliju, ili zabiti avion u kakav neboder, i tako pokvariti sve naše planove s botoxom, gazdi sačuvati trinaestu plaću, a ljupkoj Tajlandčanki nevinost.

Strašna je glupost potrebna da se ništa od toga ne primijeti.

Strašna je glupost potrebna da samo kolutaju očima na to vrištanje iz poslovne klase.

– Ovo nije moje dijete! – vikala je žena, dok su je stjuardese uzalud pokušavale smiriti.

– Ima li liječnika u zrakoplovu? – kao u lutkarskoj predstavi iza zavjese je izvirila samo glava plavuše s modrom kopicom na glavi. Ton njezina glasa bio je kao da ispituje putnika želi li papra ili tabasco sosa u sok od rajčice.

– Ja sam! – skočio je Babukić.

Još jedan sijedi gospodin, čini se Francuz, digao je ruku, ali ju je, očito pod dojmom Babukićevog nastupa, polako spustio, pa se malo i zacrvnio, kao da je u pitanju neka greška. Ili kao da se on, a ne Babukić, lažno predstavio.

Koliko god vam, možda, djelovao ekstravagantno, nije on sklon ovakvim nastupima, niti bi želio da netko u njemu vidi Felixa Krulla, ili ne daj Bože, nekog dekadentnog, ali do današnjih dana i prilično potrošenog barona Karla Friedricha Hieronymusa Freiherra von Münchhausen. Niti se Babukić pravio važan, niti je bio lažljivac, niti bi se usudio lažno predstavljati.

Ali naprosto ga je povuklo.

Htio je vidjeti kako izgleda ta žena koja tvrdi da su joj, na prevaru, umjesto djeteta podmetnuli gumenu lutku. Najnoviji model, očito vrlo skup, koji izgovara mama, tata, guza,

piša, a možda i glasom Glenn Close recitira sabrane pjesme Roberta Frosta, ali dopustit ćete za nekoga tko tvrdi da je rodio, takva je lutka ipak ništa u odnosu na ono što je rodio.

Tako je razmišljao Babukić, i zaprepastio se kada su ga pustili iza zavjese, u poslovnu klasu, i kada je ugledao uplakanu mladu ženu, jedva dvadesetogodišnjakinju, ružičastu od plača i savršeno plavokosu. Babukić je, kao i svi mi, nekako očekivao da će zateći crnkiju, Arapkinju ili barem Aboridžinku, te da ćemo se naći na korak od razjašnjenja ove neobične avionske situacije. Mislio je da gumena lutka pripada kralju Salamonu i njegovoj lijepoj ženi, u čijim se rukama na neki neobjašnjiv način, valjda zbog brzine leta ili kao posljedica nekog neistraženog fizikalnog fenomena, zatekla beba žene iz poslovne klase, i da će biti lako zamijeniti gumenu lutku za dječaka Emmanuela. Ali ova savršeno bijela žena nikako nije mogla biti majka jednog crnčeta.

Uhvatio ju je za nadlanicu, pokušavajući da napipa puls.

– Ali gospodine, ja nisam luda – prošaptala je. Sklonio je pogled, praveći se da gleda na sat.

– Znam – rekao je – ovdje to nitko ni ne misli. U pitanju je samo jedan mali nesporazum.

– Nesporazum?

– Da, nemojte se čuditi. Još uvijek ne znam kakav nesporazum, ali siguran sam da ne može biti ništa drugo. Imajte povjerenja u mene.

– A vi ste?

– Babukić. Recite mi, kako se to dogodilo. Zaspali ste?

– Ne, samo sam pogledala kroz prozor. Možda deset ili dvadeset sekundi. Gledala sam oblake. Bili su bijeli, bucmasti, nekako gusti, i pomislila sam kako bi se moglo šetati po takvim oblacima. I to je bilo sve. Okrenula sam se, i ugledala ovo.

Jedna od stjuardesa, baš ona koja je i izvirila da upita ima li liječnika u avionu, zamolila je Babukića da se odmah vrati na svoje mjesto. Glas joj je bio leden. Najednom je izgubila interes za nesretnu putnicu i njezine brige. Više nije postojala ni ona, ni njezina gumena lutka...

– Pogledajte, molim vas! – vrisnula je žena.

U ruci je držala upotrebljenu, temeljito uneređenu pelenu.

– Pa ne može ovo lutka napraviti!

Babukić je izdaleka onjušio žutosmeđu pelenu. Vonjala je na veliki svinjac u Poljskoj, negdje u blizini Katowica, pokraj kojeg se našao opljačkan, bez dolara, eura ili zlota u džepu, jedne sparne večeri, u lipnju 2005. Bio je zabrinut, ali su svinje tako zaudarale i tako je sveobuhvatan i prožimajući bio njihov smrad, da je prema njemu najednom sitno postalo sve drugo, mjesec, zvijezde i tamni oblaci smoga iznad Katowica. Takav je to bio smrad da je, barem se tako Babukiću učinilo, u svijetu iščezla svaka druga misao i ideja, cjelokupna povijest čovječanstva i sve civilizacije redom, i ostala je samo misao o smradu svinjskih govana. Nestalo je Hegela, dijalektičkog materijalizma i Johanna Sebastiana Bacha, koji je vjerovao da pjesma vrijedi dvostruko više od izgovorene molitve, nestalo je molitve, pjesme i Boga, nestalo je svake Babukićeve brige što se, eto, tako našao gol kao prst, opljačkan i sam, usred Šlezije, blizu kraja svijeta. Uljuljan u spokoj svinjskog smrada, Babukić je tako bio oslobođen od svih briga.

I, eto, pelena dječaka Emmanuela podsjetila ga je na taj događaj (tko li je samo izmislilo da dječja kakica uopće ne smrdi?).

Glasom nadstojnice u koncentracionom logoru, stjuardesa je putem razglasa obavijestila putnike da neće sletjeti na LaGuardiju, nego će letjeti do neke druge zračne luke na teritoriju Sjedinjenih Država. Upravo tako je rekla: na teritoriju Sjedinjenih Država.

Uto su ženama poispadali modni magazini iz ruku, usahle usne više nisu žudjele za botoxom, a onih nekoliko poslovnih ljudi su zaprepašteno poskočili na sjedalima, zarobljeni sigurnosnim pojasi:

– Ali, ali...

Uzalud, nije više bilo nikoga tko bi ih mogao čuti. Na nekoliko desetina tisuća stopa nad zemljom, gore, skoro na nebu, njihove burzovne brige, biznis planovi i neotkazivi sastanci više nikome nisu bili važni. Stjuardesa je prezrivo pogledom prešla preko njihovih glava, glisirala je preko golih lubanja, mimo ranih staračkih pjega i sitnih ranica, zadobivenih pri neopreznom izlasku iz taksija ili u igri s unučićima, i začas ih, tako, sve skupa učinila savršeno beznačajnim. Putnici zrakoplova koji, dakle, neće sletjeti u New York, nego će nastaviti do neke druge luke Sjedinjenih Država, naravno ako mu u međuvremenu ne ponestane goriva, pretvorili su se u kolonu golih muškaraca i žena, koji sa sapunima načinjenim od ljudske masti čekaju u redu za masovno tuširanje.

Babukić je bio fasciniran.

Čak i za njegova, shvatili smo to, prilično široka i rastezljiva mjerila, prizor je bio posve fantastičan, nevjerovatan, iracionalan. Gledao je oko sebe, kao da je u kinu u kojem se u isti mah prikazuje nekoliko različitih filmova: žene su smirivale djecu, neka se mlada Hrvatica, s izgledom manekenke ili misice, ubrzano molila Bogu, nadoknađujući zaostatke iz četverogodišnjega molitvenog plana, starija Židovka sklopila je ruke u krilu i spokojno čekala. A muškarci; svi muškarci su, zapravo, izgledali isto: izgubljenim su pogledima bludjeli po avionskoj kabini poput izubijanih uličnih pasa po kavezima kafilerije. Nisu očekivali ništa dobro, iznenada je iz njih iščilio sav taj znameniti američki optimizam, koji stekneš čim dobiješ zelenu kartu ili samo stupiš na tlo Sjedinjenih Država i po kojemu bi i najidiot-skija obavještajna služba razaznavala Amerikance ili barem amerikanofile od onih koji to nisu. Izgleda da to nisu bile u stanju samo CIA, FBI, ili kako se već zovu te slavne američke službe, pa stoga i nisu prepoznale Muhammeda Attu i njegove melankolike. Za njih, melankolija je samo jedan od oblika gubitništva. Svejedno je li Atta orijentalni ili europski treš, on Amerikancima nije mogao biti sumnjiv, kao što nije bio sumnjiv ni onome debelom crncu na bostonskome aerodromu, naprosto zato što su s optimizmom gledali na svijet oko sebe. A on ih je, mislio je zadivljeni Babukić, uništio svojom melankolijom.

Čime je bio tako zadivljen?

Trenutkom kada Muhammed Atta prilazi policijskoj kontroli na bostonskome aerodromu, malo nakon što je debela crnčuga odustala od maltretiranja ubogoga rumunjskog baletana, i nekim sporim, pomirenim pokretom pruža mu pasoš, a da zapravo ništa ne sakriva. Jer ništa, osim oružja ili eksploziva – ne pamti što su novine pisale, je li Atta uza se imao pištolj ili eksploziv, ništa drugo on nije skrivao. Jasno je pokazivao svoje namjere, da ga je taj glupan upitao što će raditi nakon što uđe u avion, on bi mu, vrlo vjerojatno, rekao istinu. Nagovorit će pilota da leti prema New Yorku i World Trade Centeru, ili će sam preu-

zeti pilotiranje, i zabit će se, ako dragi Allah tako bude želio, u sjeverni neboder. Muhammed Atta sasvim sigurno ne bi lagao aerodromskom policajcu, ne samo zato što mu njegova vjera brani da leže, nego i zato što nikakva laž nije bila potrebna. Jer unaprijed se znalo da nijedan američki policajac, degenerični optimist, ne bi postavljao takva pitanja Muhammedu Atti. Znalo se da nijedan američki policajac, političar, predsjednik države, katastrofičar, voditelj talk showa, nijedan naoružani građanin koji stražari uz granicu s Meksikom, e ne bi li pri ilegalnom prelasku granice upucao nekog Roberta Bolaña ili Diega de Riveru, nijedan budući mučitelj iz Guantanamo, ubojica svadbene povorke u brdima Afganistana, haker koji će svojim džojstikom rušiti Bagdad, estetski kirurg, novinar, advokat, nijedan američki nobelovac i usavršitelj atomske bombe, zapravo nijedan Amerikanac koji je ponosan zato što je Amerikanac, ne bi posumnjao da bi Muhammed Atta išta drugo mogao raditi u tom avionu, osim čitati *Kuran* ili *Dona DeLila*, kroz prozor gledati oblake i jutarnje nebo na kojem se još uvijek ocrtava srp mladoga mjeseca, a onda spustiti svoju melankoličnu glavu na olovni jastuk i sanjati snove Georga Trakla. Svi oni bi prije posumnjali u nervoznoga rumunjskog baletana, koji razmahuje rukama poput albatrosa i samo što ne uzleti s palube ovoga broda, bez aviona i bez putne karte. Sumnjiv je taj njegov nedostatak samopouzdanja, taj strah dječarca iz malenog grada, u koji se stiže iz Bukurešta, cestom prema istoku, koja je prvi i jedini put asfaltirana 1923, i rijetko njome itko prođe, osim stanovnika tog gradića, kad idu u Bukurešt, u bolnicu da umru... A sve se to vidjelo na Nicuu Sebastianu Gruescuu, i vidio se taj panični strah prvog dječaka u povijesti tog mjesta na kraju svijeta koji je volio druge dječake, što je Babukić prepoznao i na čas mu olakšao njegovu ljubav, ali taj strah i nesigurnost bili su sumnjivi Amerikancima. U tome su, a ne u melankoliji Muhammeda Atte, prepoznali taj po američki način života opasni pesimizam povijesnoga mišljenja. U Emilu Cioranu oni su vidjeli opasnost, a ne u nasmiješenom ljepolikom saudijskom princu Osami, kojeg će zatim deset godina na sve načine sotonizirati, ali uzalud, jer se ljepota, čak i ako je zla, ne da proglasiti ružnom.

Ali oni, tako pokunjeni i unezvijerani na letu Boston – New York, koji će završiti tko zna gdje, još uvijek ne znaju ništa o onome što se već dogodilo. Možda ni posada zrakoplova o tome ništa ne zna, možda savezne vlasti ili kontrola letenja iz sigurnosnih razloga još uvijek skrivaju istinu.

Ali naš Babukić je sve to već odavno znao. Čitao je novine, gledao televiziju, prisluški-vao uplašene, a zatim bijesne Amerikance po hotelskim predvorjima i aerodromskim čekaonicama u danima, mjesecima i godinama nakon 11. septembra 2001.

Ali što ih je učinilo tako bijesnim da ih nisu mogla smiriti ni dva rata, u Afganistanu i u Iraku, ni vješanje Sadama Huseina, kasapljenje Moamera Gadafija i masakriranje pred rođenom kćerkom onoga lijepog saudijskog princa zla? Sada je, na letu Boston – New York, koji će završiti tko zna gdje, našao odgovor: bijesnim ih je učinilo to što je, barem na trenutak, 11. septembra 2001. zamro njihov američki optimizam i što su se, tako pognuti i zamišljeni nad svojim sudbinama, na nekoliko desetina stopa iznad zemlje, pretvorili, barem nakratko, u ljude koji koračaju u koloni prema plinskim komorama i krematorijima. I to su onda doživjeli kao najveće poniženje.

Ali sve je to samo teorija i dokono blebetanja jednoga bolje obaviještenog nebeskog putnika. Bla, bla, bla, i samo bla, bla, bla, kao što bi jednom davno, u jednom od tisuća na-

ših djetinjstva, stvarnih ili izmišljenih, među kojima Babukić više nije uspijevaio razabrati ono svoje, zaboravljeno i jedinstveno djetinjstvo, ponavljao jedan brbljivi patak. I doista, bla, bla, bla, i samo bla, bla, bla, posramio se Babukić svog blebetanja.

Osvrnuo se prema kralju Salamonu i njegovoj ženi.

Dijete je i dalje tiho cvililo. Po čelu i obrazima s velikih visina pogađale su ga suze. Krupne i teške, slijevale su se niz ženine obraze i kapale po njemu. Nije plakala, ili to nije činila na način koji se u Babukićevom svijetu naziva plačem: savršeno mirna, nepomična lica, čiji se izraz nije mijenjao, dok su iz očiju, krupnih kao na crtežima iz dječjih slikovnica, izbijale suze, jedna za drugom, nezadrživo, kao da je negdje, usred vrele ljetne noći, prsnula vodovodna cijev. Za čudo, čak se ni ta dva oka nisu pomicala.

Ili su to neke suze koje ne peku, mislio je Babukić, ili je toliko obuzeta nečim drugim da nije svjesna vlastitog plača.

Otkopčao je pojas i otišao do njih.

Ta je četiri koraka prešao, a da nije smislio kako da im se obrati. Ni o čemu nije mislio, samo je krenuo.

– Dijete je, izgleda, gladno! – rekao je.

Klimnula je glavom.

– Da, meni se također čini da je gladno! – kao da se kralj Salamon razveselio namjerniku.

– Je li curica ili je dečko?

Slegnula je ramenima.

– Ne znamo... U stvari, nismo još uvijek provjerali – zbunio se Salamon.

– To je u redu – odgovorio mu je – mnogi roditelji žele da djetetov spol bude iznenađujuće. Ili se ne žele opterećivati spolom. Znam kako je to, još uvijek živimo u muškome svijetu.

– Kakvom svijetu? – nije razumio Salamon. Općenito, slabo je govorio engleski.

– Muškom svijetu – odgovorio je. – Svijetu muškaraca – dodao je na francuskom – vi, možda, govorite francuski.

– Slabo! – kazao je Salamon.

– Ili možda arapski? – upitao je Babukić na arapskome.

– Ne, naš jezik je mali i čudan. Aramejski. Nitko ga više ne razumije, osim nekoliko lingvистa u Jeruzalemu, Bejrutu i Rimu. Putujem u New York da predajem aramejski. A arapski, kad već pitate, dobro znam, bolje nego engleski. Ali znate, možda je neprilično u avionu govoriti arapski.

– To će tek biti neprilično. Sutra, dragi moj gospodine, već sutra će biti strašno neprilično – smijao se Babukić, odgovarajući mu na arapskom – ali dajte, recite mi koju rečenicu na aramejskom. Može lako biti da ja govorim taj jezik.

– Bože mili, koji li ste vi luđak, kakav li ste vi nastran tip, kakva samo ružna bijela budala! – ljubazno mu se nasmiješio kralj Salamon, izgovorivši te riječi na aramejskom.

Babukić se malo štrencnuo, a odmah zatim se nasmijao. Ne stoga što nije bio siguran je li aramejski četrdeset deveti živi ili četvrti mrtvi jezik koji je upravo naučio, nego zato što mu se ovakvo što još nikad nije dogodilo.

– Ne, dragoviću moj – obratio mu se na svome jednako savršenom aramejskom – niti sam lud, niti sam nastran, a nisam ni budala, koliko god da sam bljedolik kao duh praoca našeg Abrahama!

Kralj Salamon umalo što nije ispao iz aviona i propao u zemlju od nelagode.

– Oprostite, molim vas! Zbilja nisam znao da govorite naš jezik!

– Nemate razloga, nisam znao aramejski dok ga vi niste progovorili. Ali, eto, jezici mi lako idu, lako ih učim! – nasmijao se.

Salamon ga je uplašeno pogledao.

Pa je bio začuđen.

I na kraju je u njemu vidio samo dobroćudnog luđaka.

– Vi baš ništa ne umijete sakriti! – oraspoložio se Babukić. Svidio mu se taj čovjek. Zapravo, svidjelo mu se što se on nije plašio, nije stajao u redu za krematorij, nije bio jedan od onih u avionu. Ovog časa palo mu je na pamet da ovako kaže: on nije Amerikanac.

– Na šta tačno mislite? Šta ne umijem sakriti?

– Pa to, vidi vam se da me smatrate budalom ili luđakom.

– Možda samo varalicom! – izgovorio je kralj Salamon, ali nekako dobrodušno, kao da razgovara s djetetom, a ne kao uvredu.

A žena šuti, ne progovara, nego gleda čas u jednog, čas u drugog, kao da ne razumije jezik ili je nijema.

– Vi ste... – obrati joj se Babukić.

– Miriam Seghan – reče i pruži mu ruku. Glas joj je bio neočekivano dubok. Ali ne kao u muškaraca. Bio je to veoma dubok ženski glas, dublji i od dubokih muških glasova.

– Tako znači – bio je zbunjen – veoma mi je drago što smo se upoznali. Babukić, ja sam Babukić – rekao je i još jednom se rukovao sa ženom.

Njezin osmijeh bio je pun neke čudne nelagode. Miriam Seghan bila je zbunjena, kao što je bio zbunjen i kralj Salamon. Toliko zbunjen da se nije ni predstavio tokom upoznavanja, što je Babukiću, zapravo, bilo i drago, jer mu se ne bi baš svidjelo da kralja Salomona, predavača aramejskog jezika na New York University, sad mora zvati nekim drugim imenom.

– A čime se vi bavite? – upita ga Salamon.

– Hm, to je malo komplicirano. Ja vam, znate, svakodnevno letim. Evo već dvadesetak godina, ili kako se uzme. Ako je danas 11. septembar 2001, tada je to tek skoro deset godina, ali u nekom drugom smislu već dvadeset ili dvadeset pet godina, ja letim po zrakoplovnom redu vožnje, od aerodroma do aerodroma, po cijelom svijetu.

– Zanimljiva stvar! – pristojno uzvratila kralj Salamon, premda u toj Babukićevoj zbrci nije moglo biti ničega zanimljivog. Netko drugi bi barem upitao leti li on deset ili dvadeset pet godina, pa da se stvari barem oko toga razjasne, ali kralj Salamon nije bio takav čovjek, ili nije pripadao kulturi u kojoj je uobičajeno postavljanje takvih pitanja.

– A jednom davno bio sam analitičar, u stvari neka vrsta vojnog savjetnika, ali onda se raspala i vojska koju sam savjetovao. Istina, ne mojom krivnjom, to mi možete vjerovati – nasmijao se, pa se onda nasmijao i Salamon – i nakon tog događaja samo letim. Skoro svakodnevno. Izuzetak su dani otkazanih letova, zrakoplovnih štrajkova ili sličnih izvanrednih okolnosti, kada zanoćim u nekom hotelu ili motelu, ali uvijek u blizini aerodroma.

– Ne biste se više mogli prizemljiti?

– Kako to mislite?

– Pa, nakon tolikih godina leta, pretpostavljam da vam ne bi bilo lako najednom živjeti kao sasvim prizemljen čovjek – Salamon je, vjerojatno, zažalio zbog postavljenog pitanja, ali nikako nije htio da se Babukić vrati na svoje mjesto u zrakoplovu.

– Vidite, nikada o tome nisam razmišljao.

U međuvremenu let se odužio. Nije bilo vijesti iz pilotske kabine, stjuardese su nestale negdje iza zastora u poslovnoj klasi, samo bi ona mlada Austrijanka, ako se dobro sjećamo ime joj je Susanne Bald Fischer, povremeno izvirila da provjeri kakvo je stanje u ekonomskoj klasi. Izraz lica bio joj je hladan i strog, kao da se sva izmijenila, pa se putnici nisu usuđivali da je išta pitaju, premda bi svaki, o da!, imao što pitati. Samo dvoje, u stvari troje ljudi u avionu – iz ovog, kao i iz svakog drugog brojanja, Babukića izuzimamo – nije morilo gdje će se i kada sletjeti, a onda, naravno, i koliko još imaju goriva u rezervoarima.

Samo majku dječaka Emmanuela, tu bljedoliku luđakinju s gumenom lutkom, te kralja Salamona i lijepu Miriam nimalo nije zanimalo gdje će i kada sletjeti. Da ih je to pitati, sve troje bi poželjelo da let potraje sve dok se misterija na razriješi.

Ili se tu, ipak, radi o dvije misterije.

– Znaite, ja bih danas trebao imati predavanje – nasmejao se u nelagodi kralj Salamon. Htio je svakako ispričati Babukiću što im se dogodilo i kakav ih je gadan problem zadesio, a nije dobro znao kako da to učini. Njegova i Miriamina priča bila je posve nevjerojatna, svakako još mnogo nevjerojatnija od Babukićeve tvrdnje da je naučio aramejski čim je čuo prvu aramejsku rečenicu u životu.

– Svaka dva mjeseca, a katkad i svakog mjeseca, mi putujemo u Boston – ohrabrio se – idemo na Kliniku za izvantjelesnu oplodnju, kako se to stručno i politički korektno kaže. Traje to već punih pet godina, koliko i predajem na New York University. Nekoliko generacija studenata obmanuo sam da znaju aramejski i da mogu svoje apostolske usluge ponuditi Ješui Ha Nocriju, znamenitijem kao Isus Krist, ako ga kojim slučajem sretnu. Ali kao što nitko od njih, osim jedne mlade Poljakinje i nekoga bosanskog čudaka, nije naučio ni toliko od aramejskog da bi mogao konobariti na posljednjoj večeri, tako ni nas dvoje u Bostonu nismo ništa uspjeli učiniti. Miriam je, kažu, fiziološki savršeno zdrava. Ja sam također zdrav. Između spermatozoida za koje sam ja zadužen i jajne stanice za koju je zadužena ona postoje savršene veze. Nisu narušene ili ometene ničim što bi bilo poznato ljudskome i medicinskom umu. Ne postoji nikakva materijalna ili kemijska prepreka, ali svejedno, Miriam ne uspijeva zanijeti. Eto, od toga smo krenuli. Iako, ne znam zbog čega baš vama o tome pričam. Možda zato što samo vi u ovom avionu, a možda i u Sjedinjenim Državama, razgovijetno govorite aramejski. Jezici vam, kao što rekoste, dobro idu.

– A čije je to dijete?

– Ne znam! – Miriam je odgovorila nekim očajnim glasom.

Tko zna kako zvuči plač iz tako dubokog tonaliteta, pomisli Babukić.

– Za trenutak sam, možda, trenula. Nije mi sasvim ugodno letjeti, ne bih rekla da se plašim, ali sigurno da mi nije ugodno. On je, valjda, gledao kroz prozor, i samo sam osjetila kako mi je nešto otežalo u krilu, gdje mi je do tada bila samo knjiga...

– O, Saul Bellow, *Herzog*, moj omiljeni roman. Često letim s njim... – Babukić se zainteresirao za knjigu.

– Otvorila sam oči i ugledala dijete. Vrisnula sam!

– Nisi vrisnula! – Salamon je uze za ruku.
– Dobro, nisam, ali kao da jesam. Nečije mi se dijete stvorilo u krilu.
– Možda je od te žene iz poslovne klase.
– Nije, ja sam provjerio. Sigurno nije.
– Pa čije je onda?
– U to, vidite, ovoga trenutka ne možemo biti sigurni, ali zašto ne bismo mislili da je vaše?

– Kako to mislite? – kralj Salamon zvučao je pomalo zbunjeno, ali ne sasvim neraspoloženo prema Babukićevoj ideji. Ako to nije pretjerano, rekli bismo da je zvučao poput siromaška koji je slučajno prolazio pokraj dućana s Jaguarovim automobilima. Netko ga je pozvao da uđe unutra i rekao mu: Ovo je tvoj jaguar! Ili je, ipak, ova usporedba neprilična.

– Ako u avionu nema nikoga čije bi ovo dijete bilo, onda mora da je vaše. Nije li to logično?

– U određenom smislu jest, logično je. Osim što, eto, Miriam nije rodila, a mi se upravo vraćamo iz Bostona, s Klinike za izvantjelesnu oplodnju, gdje joj je, pretpostavljamo, po tko zna koji put, i to na vrlo bolan način, usađen naš zametak. Nemam potvrdu za to, ali nekako mi se čini da je ponovo sve bilo uzalud. I odjednom joj se ovo dijete nađe u krilu. Čini mi se, ipak, da je u jednom trenutku prekinuta logična veza između nas i ovoga djeteta – vikao je kralj Salamon.

Bio je očajan. Babukić ga je pokušavao smiriti, što je teško išlo. Putnici u zrakoplovu su se počeli osvrutati. Najprije uplašeni vikom i riječima nepoznatog jezika, a zatim zbunjeni jer ih je taj jezik već podsjećao na onaj koji baš i nisu željeli čuti, jer je zvučao zlokobno i podsjećao je na jezik negativaca u filmovima u kojim Arnold Schwarzenegger, Chuck Norris ili Sylvester Stallone spašavaju Ameriku od novih neprijatelja, što su se pojavili nakon što su Rusi, Sovjeti, komunisti, ili kako se već u scenariju zovu, nekamo nestali.

Ali istovremeno, one s boljim sluhom zbunjivalo je što to nije bio skroz arapski, onakav kakav u vijestima BBC-a i CNN-a govore Sadam Husein, Gadafi i kralj Faht. Jer čim bi se slušatelj razbjesnio od te arapske dreke na nebu iznad Amerike, pa bi htio zvati stjuardesu, alarmirati anđele i nebeske sigurnosne službe, opsovati Arapinu oca i majku, nazvati ga prljavom svinjom koja ne ždere svinjetinu, poslati ga tamo odakle je i došao, u taj njegov Arabistan, u tu njegovu Arabian State, u tu njegovu zabačenu svemirsku vaginu, samo što dalje od Sjedinjenih Država, i taman kada bi se slušatelju povratio onaj njegov maločas izgubljeni američki optimizam, toliko da potencijalnog teroristu zadavi golim rukama i tako okonča njegovu dreku, u tom bi se jeziku, o jada, o sramote, o nevolje, začulo nešto što bi slušatelja osupnulo i navelo da se istoga trena povuče i da s blagim sažaljenjem gleda u tog očajnog putnika, koji je vikao, kao što je vikala i bljedolika majka u poslovnoj klasi. Osupnulo bi ga, naime, to što taj jezik najednom više nije zvučao kao arapski, nego je zvučao kao hebrejski.

I tko god bi se u avionu stigao razbjesniti, jezik kralja Salamona zvučao mu je kao hebrejski, što bi smirivalo svaki bijes i u ljudima budilo grižnju savjesti.

Shvatio je to Babukić, sve smirujući nesretnoga čovjeka, i pomisli kako je aramejski, možda, najsavršeniji od svih jezika. Dođe li, ipak, do smaka svijeta, do Sudnjega i do Kijametskog dana, grešnike će postidjeti glas koji će govoriti aramejski. Bijesne će umiriti.

Grešnike na sebe same uputiti. Antisemite će zbuniti, a zapadnu gospodu, koja mrzi prljave Arape i druge muslimane, podsjetit će na njihov antisemitizam ili će ih, barem, posramiti. Aramejski je, otkrio je Babukić, jezik budućnosti. Jednoga dana, kada svi ljudi budu braća i kad budemo konačno živjeli u komunizmu, govorit će se samo aramejski.

– Znete li kako je to kada ne možete imati svoje dijete – kralj Salamon se nije zaustavljao, derao se iz petnih žila, tako da se činilo kako će u trenutku usisati cijeli avion i sve putnike jednim od onih čudnih usisnih samoglasnika. – Naravno da ne znate kako je to kada ne možete roditi dijete! Vas za takve stvari nije nimalo briga. Vi, naime, letite i učite strane jezike! Kažete, dovoljno vam je da čujete jednu rečenicu i već sve znate? Naravno, naravno, sve vam ja vjerujem, ali vi ste klaun, ili ste šejtan, gospodine Babukiću, đavo, demon i antikrist. Zašto ste došli? Što hoćete od mene i moje žene?

– Ništa – pokušao se povući – eto, samo vam htio pomoći.

– Pomoći? A kako biste vi meni pomogli, molim vas, lijepo? – kralj Salamon vratio se onome svom ružnom engleskom.

– Ne znam. Htio sam vam reći da ovo dijete ne pripada ženi iz poslovne klase. Tek toliko.

– Eto, vidite, Babukiću – smirivao se Salamon – vi mislite da djeca pripadaju. Kao, recimo, neseker. Ili bočica s dezodoransom.

– Uskoro ni te bočice više nećete moći da unesete u avionsku kabinu.

– Molim?

– Nije važno. Nisam se, možda, najpreciznije izrazio. Htio sam reći da ovo dijete nije ni u kakvom srodstvu sa ženom iz poslovne klase. Iako je njezin sin Emmanuel nestao tokom leta. Barem ona tako tvrdi.

– Ta žena je luda.

– Ne znam.

– I nas dvoje smo već počeli ludjeti. Svakoga mjeseca, za svake ovulacije, u vrijeme zaokruženih dana na kalendaru, stalno ispočetka. U bolnici, kod kuće, u postelji, u hotelskoj sobi, kod vračara i kod žena koje skidaju uroke, kod hodža, popova i svećenika svih poznatih religija, u te dane i u sve druge dane, Miriam i ja već pet, šest, deset godina, pokušavamo roditi dijete. Amerikanci bi kazali – napraviti dijete. Kao da je dijete avion, pegla ili bomba. A sve je počelo tako jednostavno: ona je samo jednoga jutra, bila je nedjelja, povlačili smo se po postelji, nije nam se dalo ustati, rekla da joj se čini kako već otkucava biološki sat i kako bi bilo lijepo kada bismo dobili jedno sasvim malo djeteta. Nasmijao sam se, sjećam se toga. Odgovorio sam joj da je taj sat o kojem ona govori u tim godinama otkucavao posljednji put ženama u Galileji, malo prije onoga famoznog popisa stanovništva. Naime, Miriam je u to vrijeme imala dvadeset i tri godine, i nije moglo biti govora ni o kakvom biološkom satu. Ali, eto, tako je rekla, pa sam pomislio, da, baš bi bilo lijepo kada bismo imali to malo djeteta. Zabavili bismo se oko njega, pa bismo svoje živote slili u njegov sitni životić i više ne bismo primjećivali događaje na Bliskom istoku, ne bismo se osjećali kao prognanici i stranci gdje god dođemo, ne bismo više gledali one strašne televizijske snimke iz Bosne i Ruande, ne bi nam smetalo što muslimani u nama vide kršćane, a kršćani misle da smo muslimani, arapski teroristi, ne bi nas više ni za što bilo briga, osim za naše djeteta. Eto, tako sam i ja tog jutra zaključio da je kucnuo čas, da je unutrašnji neki sat pokazao kako je pravo vrijeme da Miriam i ja rodimo sina. Mislite da sam primitivni

patrijarhalac? Da, nisam rekao dijete, nisam pomislio da bi mogla biti kćerka, nego sam pomislio da ćemo roditi sina. Razlog je prost, dragi Babukiću, i vi biste ga trebali znati kada već tako dobro govorite aramejski: tamo odakle mi dolazimo, ili odakle dolazi naš jezik, rađaju se sinovi.

– A ovo dijete, je li muško ili je žensko? – prošaptao je Babukić na engleskom.

– Ne znamo – odgovorila je ona.

Kralj Salamon je nastavljao, kao da ih nije ni čuo, a možda i nije.

Ponovo je bio u transu i nizao je svoje aramejske fraze, ritmično, kao da su mu rečenice razlomljene u duge stihove, nalik onima iz poeme *Kadiš* Allena Ginsberga, i ljuljuškao se dok ih je izgovarao, poput Ginsberga, koji je jednom davno, gledao je to Babukić na televiziji, gostovao u Beogradu, u Kolarcu, gdje je, uz strahopoštovanje prisutnoga općinstva, širio ideje komunizma i pederastije. (Eh, lijepa li su, dobra li su bila ta vremena u Jugoslaviji, kada su združeni narodi i narodnosti, radni ljudi i samoupravljači, bili spremni, u ime bolje budućnosti, diktature proletarijata i ugleda nesvrstane Jugoslavije u svijetu, odati se oralnim i analnim užicima skupa sa svim drugim radnim ljudima i samoupravljačima, eh, lijepa li su, dobra li su bila ta vremena kada su u heteroseksualnu crkvu išle samo stare babe, a nacionalisti su po kaznenopopovravnim domovima vodili računa o obrani i zaštiti svojih analnih otvora...) E, da, tako se, baš kao Ginsberg kralj Salamon ljuljuškao na valovima svojih riječi:

– U početku, bila je to sitna želja, jedna od mnogih. Skoro da nije bila znatnija od želje da sljedećeg ljeta odemo na ljetovanje na Kubu. Ili negdje u Europu, recimo u Grčku, na neki od onih otočića, recimo Mikonos. Prošli bi tjedni i mjeseci, a da se djetesca ne bismo ni sjetili. Ili bih je, onako usput, upitao ima li što? A Miriam bi rekla ništa. Sve dok se jednoga dana nije rasplakala kad sam je to pitao. Tada smo krenuli u Boston gdje je, svi to, vjerojatno, znaju, najbolja klinika za izvantjelesnu oplodnju. I tako je želja počela rasti. Najprije je prerasla sve druge želje, a onda je krenula gutati životne interese, svakodnevnih rituale, male i nevažne društvene običaje i navike, sva naša prijateljstva i poznanstva, sve dok nas nije posve osamila i svela na dva naša tijela i naše karaktere, da bi uskoro i njih počela glodati, svodeći nas na ništa, ili na dvije besmislene i vrlo formalne društvene funkcije, na učitelja aramejskog i na profesoricu antropologije. I na dugu, svakodnevnu melankoliju, bez nade da bi se u Bostonu moglo dogoditi neko čudo.

– Ne znam kako da vam to kažem, ali meni je stvarno žao.

– Nemojte ni pokušavati.

– A da, ipak, pogledate kojeg je spola dijete?

– Nemojte... – javila se Miriam.

– Ali nešto na kraju morate učiniti. Kako mislite ostaviti dijete u avionu?

– Predat ćemo ga stjuardesama – reče ona.

– Kako to mislite učiniti? Reći ćete da nije vaše, da ste ga našli na podu? Ili u tom džepu na sjedalu ispred sebe? Zvučat ćete luđe od one nesretnice iz poslovne klase. Osim toga, čisto sumnjam da će vas pustiti da odete bez djeteta.

– Pa šta da radimo? – prošištao je na engleskom Salamon.

– Ništa, ponesite ga sa sobom. Nadajmo se da nas nitko neće legitimirati pri izlasku iz aviona. Premda možda i hoće, izvanredne su okolnosti u pitanju.

– Šta pričate, kakve izvanredne okolnosti? – sad se i ona iznervirala. – Kako to mislite da ponesemo dijete? Pa ono je nečije, netko ga je rodio, netko će ga tražiti. Bila bi to otmičica. A mi, gospodine, nismo otmičari, iako vama, možda, i tako izgledamo.

U tom trenutku stjuardesa Susanne Bald Fischer, mlada Austrijanka koja se već premetnula u negativku iz Bernhardtovih romana, kucnula je Babukića po ramenu, a kada se osvrnuo samo mu je, bez riječi, prstom pokazala neka se vrati na svoje mjesto.

Slijetanje je bilo iznimno mehko, kao da se avion spustio u zdjelu s tijestom. Bilo je tačno 10 sati i 37 minuta, kada je kapetan Lazar Kobilović putnicima objavio da su upravo aterirali u zračnu luku.

Mlada Hrvatica, stasom manekenka ili misica, triput se prekrížila i poljubila sličicu blaženoga Alojzija Stepinca, koju je za vrijeme leta držala u rukama.

Stara je Židovka duboko uzdahnula i nasmiješila se dječaku do sebe, možda unuku.

Muškarci su poskakali sa svojih sjedala. Nastojali su doći do ručne prtljage, naginjajući se jedni preko drugih. Pogledi su im bili puni mržnje i straha.

Neki je mladić pokušavao otvoriti metalni koferčić, nalik onim u kojima se prenosi skupa fotografska oprema ili rasklopljeno automatsko oružje, ali bravica nije popuštala. On je postao nervozan, na silu je htio što prije doći do onog što je unutra i što mu, eto, sad silno treba pri izlasku iz aviona. Koferčić se naglo, uz tresak, rastvorio. Po kabini su se, na sve strane, razletjele stotine raznobojnih figurica za igru Čovječe, ne ljuti se.

Mladić je prigušeno vrisnuo.

U tom trenutku započinje drama.

Emmanuelova majka, ili vlasnica skupe gumene lutke i impresivne gomilice čistih, ali i zasranih dječjih pelena, finska državljanka Selma Anne Goldberg, umjesto da krene prema izlazu iz zrakoplova pokušava spriječiti druge putnike da idu van jer je, više, u nekoga od njih njezin sin. Stjuardesa ju nastoji, najprije riječima, pa vikom, pomaknuti s prolaza. Njezino ime je, neka i to ostane zabilježeno, Helen Platt, i već dvadesetak godina leti u službi različitih kanadskih, američkih i britanskih kompanija.

U trenutku je, valjda, izbezumljena drekom lude žene, ili je već prije bila uzrujana onim što ih čeka vani, pa je zgrabila putnicu Selmu Anne Goldberg za košulju, namjeravajući je gurnuti natrag prema njezinom sjedalu, ali je to učinila na tako grub način, ili se žena naglim pokretom pokušala otrgnuti, tako da je, uz reski zvuk cijepanja svile, sličan prasku krvnih sudova u mozgu, košulja bila raskinuta, i sijevnule su gole grudi Selme Anne Goldberg.

Zapravo, samo jedna, sitna, ali od mlijeka otekla, desna dojka. Na mjestu lijeve je ožiljak, dubok i ljubičast od hysterije i uzbuđenja, s dvanaest rupica sa svake strane, sličan ožiljcima kakvi se crtaju u stripovima, na licima i tijelima okorjelih gusara i razbojnika.

– Vidite li sad? Vidite li? – vikala je užasnuta žena. – I vi mi i dalje ne vjerujete?

Ljudi s torbama u rukama, novinama, knjigama, kišnim ogrtačima, nesecerima, ili sa svim sa čime se žene i muškarci mogu zateći u avionskoj kabini, najprije su zastali, a zatim za jedan sasvim mali koračić i ustuknuli.

Neki su se krenuli osvrutati, ne bi li krenuli prema stražnjim izlazima.

– Gospođo, silom ćete biti sklonjeni, ako se sami ne sklonite. Maloprije je napadnuta Amerika, napadnuti su New York i Pentagon! – mirno je izgovorila mlada Austrijanka u ratnoj odori stjuardese, tako da je svi čuju.

Selma Anne Goldberg ju je iznenađeno pogledala, i tek tada postala svjesna svoje gototinje. Brzo je pokrila grudi, tog trenutka slična šnajderici iz Lublina koja se našla u koloni koja ide na tuširanje. Nikoga oko sebe ne poznaje, gola je i sama, negdje je izgubila dijete, ali se više ništa ne usuđuje pitati, ili nema koga, nego samo u ruci stiže komad smrdljivoga, lažnog sapuna, načinjenog od masti i od ljudskoga loja. Zar bi im Nijemci svima dali sapun da im namjeravaju učiniti neko zlo? Nikada još, pomišlja šnajderica iz Lublina, čovjek drugome čovjeku nije dao u ruke sapun prije nego što će ga ubiti. To je nemoguće. Je li tako da je to nemoguće, upitala bi, ali nema koga.

Nikada se još nije dogodilo, pomislila je Selma Anne Goldberg, da se dijete pretvori u gumenu lutku. Maloprije je napadnuta Amerika, ponavljala je riječi mlade, do maločas vrlo ljubazne stjuardese, napadnuti su New York i Pentagon! Sve ovo je san, pomislila je, a zatim se brzo maknula u stranu, prema svom sjedalu, i ljubazno se nasmiješila ljudima u svom snu.

Šnajderica iz Lublina ljubazno se nasmiješila golome starcu, kojemu su odrezali kosu i bradu, ali mu se u očima vidjelo njegovo rabinstvo. Nasmiješila mu se i propustila ga neka prije nje uđe u kupaonicu. Kakve god bile okolnosti i što god se događalo s ovim ludim, ludim, ludim svijetom, ostaje nam da pokušamo biti ljubazni jedni prema drugima, pomislila je lublinska šnajderica, kojoj ne znamo ni imena, a zatim je zakoračila u mrak i više je nije bilo. Minula je poput slučajne usporedbe.

Babukić se nije miješao.

Stajao je i čekao. Gledao je oko sebe i pokušavao je zamisliti što ih čeka vani. O tome nije mogao čitati u novinama koje će se već sutra raspisati o napadu na Ameriku i u kojima se Jedanaesti septembar uskoro postati mitski pojam. Niti su novine tako detaljne u svojim izvještajima, niti se život jednoga čovjeka, vjetrogonje Babukića ili američkoga predsjednika, sasvim je svejedno, može interpretirati u novinskim izvještajima. Kada bi to bilo moguće, Babukićev bi život, još od dana kada je 1991. pobjegao iz Zagreba, a zatim se s aerodroma Brnik vinuo u nebo, bio pakao, jer bi mu sve bilo dobro poznato, pošto se već sve dogodilo i skoro ništa mu ne može biti novo.

Putnici su hrlili van i povremeno bi se pod nečijom potpeticom zdrobila neka od raznobojnih staklenih figurica kao za igru Čovječe, ne ljuti se. Babukić bi najprije čuo krckanje stakla, a zatim tihi jauk mladoga Armenca Igora Karanassiana, koji je klečao na podu, spašavajući figurice. Grabio ih je, zobao po uglovima i po skrivenim mjestima između sjedala, ali sve više ih je stradavalo pod nogama onih koji su žurili van, tako da su se njegovi jauci pretvorili u tužno i melodično zavijanje, kao da monah u onom manastiru na venecijanskom otočiću, malo pred zoru, sam za sebe pjeva psalme.

– Mogu li vam pomoći? – upitao ga je.

Armenac je, oslanjajući se na koljena i laktove, samo odmahnuo glavom, a da nije ni podigao pogled prema Babukiću. Bio je tako izvan sebe i očajan da se, vjerojatno, nije ni iznenadio da mu se netko u zrakoplovu obraća na armenskom.

Nakon desetak minuta putnička se kabina ispraznila.

Selma Anne Goldberg je gotovo ponizno, ne pogledavši više nikoga u lice, pokupila svoje čiste i prljave pelene, nesesar s dječjim kremama i puderom i torbicu s dokumentima, te se i ona, među posljednjima, zaputila van. Primijetila je pod nogama jednu zelenu figuricu, pa je stala mimo nje.

Vidjela je ruku koja, poput guštera, iskače ispod sjedalice, pa grabi i spašava zelenu figuru.

Gumena lutka, silno slična njezinom Emmanuelu, ostala je, zajedno s nosiljkom, na susjednom sjedalu. Za lutkom se nije ni osvrnula.

I tako su s Babukićem ostali samo Igor Karanassian, koji je puzao tražeći preživjele figurice, kralj Salamon i Miriam s djetetom. Oni su i dalje sjedili, kao da je avion u zraku i ništa se novo ne događa.

Bili su očajni, nisu znali što da rade i na kraju su, nehotice, najvažniju odluku u svom životu prepustili čovjeku kojeg su vidjeli prvi i posljednji put.

– Ništa se ne brinite – prijateljski je Salamonu stegnuo rame – ako na aerodromu bude neke izvanredne kontrole, bit ću uz vas i već ćemo nešto izmisliti. Uostalom, gdje uopće i piše da na unutarnjim letovima morate imati djetetove dokumente.

– Ali to nije naše... – zavapio je kralj Salamon.

– Sad jest. Nego pogledajte je li dječak ili je curica. To bi moglo biti važno.

Miriam je brzo raspovila dijete:

– Djevojčica je, čini mi se. Upiškila se i ukakila. Nekoliko puta, čini mi se.